

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

RZECZNIK PRASOWY PREZESA GUS

00-925 WARSZAWA, al. Niepodległości 208

Tel. 22 608 34 75, e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Warszawa, 12 maja 2016 r.

Pilna informacja

Wyjaśnienie

W związku z informacjami medialnymi dotyczącymi tempa wzrostu produktu krajowego brutto Główny Urząd Statystyczny wyjaśnia:

Dziennik brytyjski „Financial Times” przytoczył informacje o wątpliwościach wokół „historii sukcesu Polski” podnoszone przez think tank Capital Economics. Zdaniem analityka tej organizacji błąd pomiaru poziomu deflacji w Polsce może przyczyniać się do zawyżonych szacunków tempa wzrostu PKB. Koronnym argumentem wskazującym na niewłaściwy pomiar poziomu deflacji w Polsce są porównania zmian cen z trzema krajami czworokąta wyszehradzkiego, gdzie procesy deflacyjne były znacznie płytsze niż w Polsce. W swoich wywodach Capital Economics kładzie szczególny nacisk na ceny odzieży, których spadek poczynając od 2002 r. był głębszy w Polsce niż w innych krajach regionu.

Wobec informacji powstałych na podstawie analizy Capital Economics zamieszczanych w mediach, iż zjawisko deflacji jest całkowicie nieobecne wśród sąsiadów niżej przedstawiamy dane dla tych krajów (istotne jest także jednoznacznie wskazanie krajów odniesienia zastosowanych w analizie porównawczej - nie jest jasne, czy autorzy artykułów utożsamiają kraje Grupy Wyszehradzkiej z krajami Europy Środkowej).

Kraj	Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI)						Zharmonizowane wskaźniki cen konsumpcyjnych (HICP)					
	2013	2014	2015	2016			2013	2014	2015	2016		
				I	II	III				I	II	III
analogiczny okres poprzedniego roku = 100												
Czechy	101,4	100,4	100,3	100,6	100,5	100,3	101,4	100,4	100,3	100,5	100,5	100,3
Węgry	101,7	99,8	99,9	100,9	100,3	99,8	101,7	100,0	100,1	101,0	100,3	99,8
Polska	100,9	100,0	99,1	99,1	99,2	99,1	100,8	100,1	99,3	99,7	99,8	99,6
Słowacja	101,4	99,9	99,7	99,4	99,6	99,5	101,5	99,9	99,7	99,4	99,7	99,5

Jak wynika z zamieszczonych danych, średnioroczny wskaźnik CPI dla Polski w 2015 r. wyniósł 99,1 (co oznacza spadek cen o 0,9% a nie jak podaje się w doniesieniach medialnych - 1,0%). Różnica zatem pomiędzy wskaźnikiem HICP i CPI wyniosła 0,2 p.proc (a nie jak podano 0,3 p.proc). Analizując te dane trudno też zaakceptować powielane informacje, iż w I kwartale 2016 r. ceny towarów i usług obniżyły się wyłącznie w Polsce (o 0,9%), podczas gdy w państwach sąsiednich wzrosły w tym okresie o 0,1%. W ostatnim bowiem czasie spadki cen zaobserwowano także na Słowacji i Węgrzech.

Pomiaru inflacji (deflacji) dokonuje się stosując wskaźnik cen towarów i usług konsumenckich (CPI) oraz zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP), według ujednoliconej metodologii w ramach Unii Europejskiej. Szczegółowy opis różnic pomiędzy wskaźnikiem HICP i CPI zamieszczony w ramce poniżej znajduje się także na stronie internetowej GUS i Eurostatu oraz podany był w analizie think tank Capital Economics.

Skąd wynikają różnice pomiędzy wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) a zharmonizowanym wskaźnikiem cen konsumpcyjnych (HICP)?

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) obliczane są na potrzeby krajowe, natomiast zharmonizowane wskaźniki cen konsumpcyjnych (HICP) obliczane są na potrzeby Komisji Europejskiej i służą m.in. porównywaniu wskaźników cen konsumpcyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Różnica pomiędzy wskaźnikami cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) oraz zharmonizowanymi wskaźnikami cen konsumpcyjnych (HICP) wynika z metodologii obliczania powyższych wskaźników, w tym głównie z podejścia do systemu wag. Podstawę do obliczania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) stanowi system wag oparty na danych z badania budżetów gospodarstw domowych dotyczących wydatków pieniężnych gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany. Są to dane mikro, pochodzące z wywiadów przeprowadzonych z członkami gospodarstw domowych i reprezentują strukturę wydatków odnoszącą się do przeciętnego gospodarstwa w kraju. System wag jest aktualizowany corocznie, uwzględniając zmiany w strukturze konsumpcji przeciętnego gospodarstwa domowego.

Do obliczeń zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (HICP) wykorzystuje się natomiast system wag, opracowany na podstawie spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (Household Final Monetary Consumption Expenditure – HFMCE). Dane zawierają oszacowania z tytułu wydatków rezydentów przebywających na terenie kraju, jak i gospodarstw zbiorowych. Do budowy systemu wag na potrzeby HICP wykorzystuje się dane o spożyciu indywidualnym gospodarstw domowych ze statystyki rachunków narodowych sprzed dwóch lat. Zarówno w przypadku wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI), jak i zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (HICP) towary i usługi konsumpcyjne pogrupowane są według Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP). Jednakże w odróżnieniu od wskaźnika CPI w obliczeniach wskaźnika HICP nie są uwzględniane: gry hazardowe, honoraria pośredników w handlu nieruchomościami oraz odsetki od kredytu (zgodnie z rozporządzeniami Komisji Europejskiej).

Źródło: <http://swaid.stat.gov.pl/SitePagesDBW/faqCeny.aspx>
<http://ec.europa.eu/eurostat/help/faq>

Oba wskaźniki mają prawo różnić się między sobą na plus i na minus, a Capital Economics zwraca uwagę na pojawienie się nieco większych różnic w pierwszym kwartale 2016 r. Należy podkreślić, iż nie jest to spowodowane, jak podano w mediach, brakiem odzwierciedlenia zmian cen dotyczących usług adwokackich i radcowskich we wskaźniku HICP (różnice w składzie koszyka reprezentantów zamieszczone są powyżej). Wzrost cen w tym zakresie został ujęty zarówno we wskaźniku HICP, jak i CPI, jednakże udział tej grupy w systemie wag przyjętym do obliczeń HICP jest wyższy niż w systemie wag CPI. Podobnie, różnice w strukturze wag dla paliw w różnym stopniu oddziałują na wskaźniki cen HICP i CPI. Rozbieżności pomiędzy wskaźnikami HICP i CPI występowały także w latach wcześniejszych, np. 2008-2010. Zmiany w rozpiętości różnic pomiędzy HICP a CPI obserwowane są także na przestrzeni lat w innych krajach regionu.

Przyjęte przez Capital Economics założenie, że wzorzec inflacji/deflacji jest taki sam we wszystkich krajach wyszehradzkich nie znajduje potwierdzenia w świetle zmian strukturalnych, jakie dokonały się w tych krajach. Rozpatrując podany przez brytyjski think tank przypadek przemysłu odzieżowego można dostrzec argumenty uzasadniające spadek cen odzieży w Polsce po 2002 roku. Polska jest znacznie większym krajem niż Czechy, Słowacja i Węgry, przez co efekty skali pozwalają na utrzymywanie niskiego poziomu cen. Może na to także oddziaływać odmienny przebieg transformacji w przemyśle odzieżowym w Polsce niż w pozostałych wskazywanych krajach i jego pomyślna restrukturyzacja.

Od dłuższego czasu w Polsce odnotowywane są spadki cen produkcji sprzedanej przemysłu w tym obszarze, co nie jest obserwowane w pozostałych krajach wyszehradzkich (gdzie miał miejsce wzrost cen producentów), a co wpływa na dynamikę cen płaconych przez konsumentów.

Metodologia stosowana przez Główny Urząd Statystyczny w statystyce cen konsumpcyjnych odpowiada standardom unijnym i jest okresowo monitorowana przez Eurostat. Wkrótce na stronie internetowej Eurostatu ukaże się raport podsumowujący ostatnią wizytę kontrolną, która odbyła się w GUS w listopadzie 2015 r.

Produkt krajowy brutto (PKB) liczony jest zawsze w cenach rynkowych. Do obliczenia PKB w cenach stałych roku poprzedniego stosowana jest procedura obowiązująca państwa członkowskie UE, oparta na podręczniku „Pomiaru cen i wolumenu w rachunkach narodowych”. Zgodnie z nią, PKB bilansowany jest, w cenach bieżących i cenach stałych, z dwóch stron; *od strony produkcji* – oblicza się produkcję globalną, zużycie pośrednie oraz wartość dodaną brutto będącą różnicą dwóch pierwszych kategorii. Przeliczenia prowadzi się dla wszystkich sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007. Wartość dodana brutto, liczona zawsze w cenach bazowych, (ogółem dla wszystkich sekcji i działów) powiększona o podatki od produktów i pomniejszona o dotacje do produktów stanowi PKB; *od strony rozdysponowania* – gdzie PKB stanowi sumę spożycia ogółem (spożycie indywidualne sektora gospodarstw domowych i sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych oraz spożycie publiczne), akumulacji brutto (nakłady brutto na środki trwałe, przyrost zapasów oraz nabycie pomniejszone o rozdysponowanie aktywów o wyjątkowej wartości) oraz salda obrotów handlu zagranicznego towarów i usług.

Każda z wymienionych wyżej kategorii makroekonomicznych przeliczana jest osobno, zgodnie z metodologią obowiązującą w UE, wychodząc od najniższego poziomu z wykorzystaniem odpowiednich wskaźników cen, takich jak: wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu, wskaźniki cen usług transportowych, wskaźniki cen produkcji budowlano - montażowej, wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych, wskaźniki cen transakcyjnych itp.

Przeliczenia na ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego wartości dodanej brutto dokonywane są, zgodnie ze stosowaną w rachunkach narodowych, metodą podwójnego deflowania. Metoda podwójnego deflowania polega na oddzielnym przeliczaniu produkcji globalnej i zużycia pośredniego na ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego, a wartość dodana brutto stanowi różnicę między tymi kategoriami wyrażoną w cenach stałych średniorocznych roku poprzedniego.

Deflator produktu krajowego brutto (oraz wartości dodanej brutto) jest wynikowym wskaźnikiem cen wszystkich jego elementów. Wartość tego deflatora w 2014 r. wyniosła 100,5 proc., a w 2015 r. 100,4 proc.

Artur Satora

Rzecznik Prasowy Prezesa GUS